

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi

The Journal of International Turkish Language & Literature Research

|| Sayı/Issue Özel Sayı 1 (Ekim/October 2023), s. 1399-1426.

|| Geliş Tarihi-Received: 29.08.2023

|| Kabul Tarihi-Accepted: 15.10.2023

|| Araştırma Makalesi-Research Article

|| ISSN: 2687-5675

|| DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1351995

Türkiye'deki Üniversitelerde Müzik Bilim/Sanat Alanında Lisansüstü Eğitime İlişkin Bir Durum Tespiti

A Situation Determination Regarding Graduate Education in Music Science/Art Field at Universities in Turkey

Eda NAZLIMOĞLU*
Elvan KARAKOÇ**

Öz

21. yüzyılda teknolojik gelişmelerin, değişimlerin yaşandığı dünyada ve ülkemizde eğitimin, bilimin ve sanatın önemi tartışılmaz bir gerçektir. Eğitimin her alanında nitelikli meslek uzmanları, araştırmacılar ve bilim insanları yetiştirmek için lisansüstü eğitim büyük önem taşımaktadır. Üniversitelerin lisansüstü programları, bilim, teknoloji ve sanat üretip yayma, toplumsal sorunları algılayıp öneri geliştirebilme, geleceğin araştırmacı ve akademisyenleri olan nitelikli insan gücünün yetişmesine katkıda bulunma gibi önemli işlevlere sahiptir. Bu araştırmada, Türkiye'de müzik bilim/sanat alanında lisansüstü eğitim veren kurumlar incelenerek durum tespiti yapmak amaçlanmıştır. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Türkiye'de müzik bilim/sanat alanında lisansüstü eğitimin 58 üniversitede, Eğitim Bilimleri, Sosyal Bilimler, Güzel Sanatlar, Ekonomi ve Sosyal Bilimler, Lisansüstü Eğitim, Müzik ve Güzel Sanatlar isimli 6 farklı enstitü bünyesinde verildiği tespit edilmiştir. Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç müzik alanında benzer isimli lisansüstü programlarının farklı isimlerdeki enstitülerde açılmış olduğudur. Bu sonuç doğrultusunda müzik bilim/sanat alanında lisansüstü eğitime ilişkin ulusal ve uluslararası denkliğin sağlanmasının önemi vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Lisansüstü eğitim, müzik eğitimi, enstitü, yüksek lisans, doktora.

Abstract

The importance of education, science and art is an indisputable fact in the world and in our country where technological developments, changes are experienced in the 21st century. Graduate education carries great importance in order to train qualified profession experts, researchers, and scientists in all fields of education. Universities graduate programs have important functions such as producing and disseminating science, technology, and art, perceiving social problems, and developing suggestions, and contributing to the training of high-profile manpower, who are the researchers and academicians of the future. In this research, it has aimed to make situation determination by examining the institutions that provide graduate education in the field of music science/art in Turkey. In the study, document analysis which are qualitative research method were used. As a result of the

* Dr. Öğretim Üyesi, Düzce Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Müzik Bölümü, Düzce/Türkiye, e-posta: edanazlimoglu@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3213-8288.

** Dr. Öğretim Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Müzik Bölümü, Çankırı/Türkiye, e-posta: elvankarakoc@karatekin.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8417-5446.

research, it has been determined that there are 58 universities offering graduate education in the field of music science/art in Turkey and 6 different institutes affiliated to these universities as Educational Sciences, Social Sciences, Fine Arts, Economics and Social Sciences, Postgraduate Education, Music and Fine Arts. Another result reached in the research is that similar named graduate programs had being opened in institutes with different names in the field of music. In line with this result, the importance of providing national and international equivalence regarding graduate education in the field of music science/art was emphasized.

Keywords: Graduate education, music education, institute, postgraduate, doctorate.

Giriş

Eğitim ihtiyacı insanın yaşadığı her dönemde etkili olmuştur. Eğitim insana yapılan direkt bir yatırım olduğundan, ülkelerin ve toplumların gelişmişlik düzeyinde doğrudan rol oynayan en önemli etmenlerin başında gelmektedir (Gündüzalp, 2018, s. 21). İnsanın doğumuyla aile içinde başlayan eğitim, sonrasında amaçlı (formal) eğitimle okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim, lise, yükseköğretim ve lisansüstü olmak üzere değişen kademelerle devam etmektedir.

Yükseköğretim kurumlarının (YÖK) kökleri, Eflatun'un Academia'sına ve Aristo'nun Lyceum'una dayanmaktadır (Gürüz, 2001, s. 1). Temel misyonu bilgi üretmek ve bilginin yayılmasını sağlamak olan YÖK bilgi ve iletişim süreçlerinde yaşanan değişimler, yükseköğretim yapmak isteyen öğrencilerin artması, küreselleşme ile meydana gelen uluslararasılaşma, bilgi temelli ekonomik düzen vb. pek çok etkenden dolayı dinamik yapılarında değişimlere gitmek, gelişime açık olmak durumundadır (Karadağ, 2018, s. 515-516). Burada dikkat çeken kavram olan uluslararasılaşmayı Jibeen ve Khan (2015, s. 196) çalışmalarında, gelişmiş ülkeler için beyin kazancı ve gelir üretimi sağlayan bir araç olarak belirtirken; bilimsel bilginin sürdürülebilirliğinin sağlanıp, uluslararası odaklı öğrenci yetiştirme, akademisyenlerin uluslararası odaklı çalışmalarına, akademik kalitenin gelişimine katkı sunan bir kavram olarak vurgulamaktadır. Bilim ve teknolojinin hızla ilerlediği, değiştiği çağımızda, eğitimle bu değişimi harmanlamanın ve bu değişimden sosyal, ekonomik, kültürel vb. alanlarda faydalanmanın önemi giderek artmaktadır.

Lisansüstü eğitim; mesleki bilgilerin tohumlarının atıldığı, lisans eğitimi kademesindeki bilgilerin sentezlendiği, araştırma teknikleriyle bulunduğu, geliştirildiği uzmanlık eğitimi sürecidir. Varış (1972, s. 1-24) çalışmasında lisansüstü eğitimi, gelişen toplumun gereksinimlerini karşılayacak bilim adamı ve öğretim elemanı yetiştirmeyi amaç edinen araştırma yoluyla bilgiye katkıda bulunacak bir eğitim faaliyeti olarak tanımlamaktadır. Erdem (2012, s. 167) çalışmasında, yüksek lisans sürecini farklı mesleklerde "bilim uzmanı" olma yolunda atılan ilk adım, doktora eğitimini ise; kişinin alanında "bilim doktoru" olma yolunda attığı ikinci adım olarak belirtmektedir. Gök ve Sılay (2005, s. 138) çalışmalarında yüksek lisans eğitimini; lisans düzeyinde öğrenilen temel bilgilerin sentezinin yapılması, doktora eğitimini de sentezlenen bu bilgilerin birleştirilerek bilimsel bir eserin ortaya çıktığı süreç olarak açıklamaktadır. Yüksek lisans eğitimi, ilgili iş alanlarına akademik ve mesleki bilgileri birleştirerek, hizmete dönük yeterli eleman yetiştirirken bunun yanı sıra doktora eğitimi için gerekli hazırlığı ve yönlendirmeyi yapmaktır. Doktora eğitiminin amacı ise bilgiyi araştırıp üretirken, ülkede ekonomik ve teknolojik kalkınma için planlar projeler hazırlayarak bunları yönetebilen araştırmacılar, öğretim üyeleri yetiştirmektir (Varış, 1972, s. 1-24).

Yükseköğretim kanununa bakıldığında ise yüksek lisans; "bir lisans öğretimine dayalı, eğitim-öğretim ve araştırmanın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan bir yükseköğretimdir" şeklinde tanımlanırken, doktora; "orijinal bir araştırmanın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan bir yükseköğretim", müzik alanında doktora eşdeğer

öğretim düzeyi olan sanatta yeterlik; “lisansa dayalı en az altı, yüksek lisansa dayalı en az dört yarı yıllık programı kapsayan ve orijinal bir sanat eserinin ortaya konulmasını, müzik ve sahne sanatlarında ise üstün bir uygulama ve yaratıcılığı amaçlayan doktora düzeyinde lisansüstü bir yükseköğretim eşdeğeridir” şeklinde açıklanmaktadır (YÖK¹).

Lisansüstü eğitimin Türkiye’deki tarihsel sürecine baktığımızda; 1929 yılında 1416 sayılı “Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanunu” çerçevesinde lisansüstü öğretim veya öğretim üyesi yetiştirmek amacıyla yurt dışına öğrenci gönderildiği, 1960’ların sonlarına kadar üç dört yıllık usta çırak ilişkisine dayalı bir doktora programının bulunduğu, yüksek lisans ve doktora şeklinde yapılanmanın ise 1970 yıllarında oluşmaya başladığı görülmektedir (Çakar, 1997, s. 66; Tuzcu, 2003, s. 160).

Karakütük ve vd. (2008, s. 43) çalışmalarında, 1982 yılına kadar üniversitelerde yapılan lisansüstü eğitimin, 1982 yılında yine üniversiteler bünyesinde lisansüstü eğitim vermek amacıyla kurulan enstitülerde yürütülmeye başladığını belirtirken, bu tarihte enstitülerin ayrı öğretim üyesi kadrolarının bulunmadığını, açılan enstitülerdeki işleyişin fakültelerden öğretim üyesi ve bina konusunda destek olarak sürdürülmekte olduğunu vurgulamaktadır. Bozan (2012, s. 181-183) çalışmasında, Türkiye’de uzun yıllar fakültelerde yapılan lisansüstü eğitimin, 1982 yılında enstitülere devredildiğini, günümüzde Eğitim Bilimleri, Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Sağlık Bilimleri olmak üzere farklı alanlarda enstitüler kurulduğunu ve lisansüstü eğitimin bu birimlerde verildiğini belirtmektedir. Günay (2018, s. 87-88)’ın ifadelerine göre, endüstri, ticaret, mühendislik, öğretmenlik vb. çalışma alanlarının çoğunda iş bulabilmenin ön koşulu lisansüstü eğitim yapmak olmaya başladığından, Türkiye’de lisansüstü programlar sayı olarak giderek artmaktadır. Lisansüstü programların nicel olarak sayılarının artması önemli olmakla birlikte nitelik olarak (bina, öğretim üyesi, materyal, ders içerikleri, bilinçli öğrenci, araştırmalar vb.) gelişimlerinin çok daha önemli olduğu düşünülmektedir. Özen ve Altunbay (2021, s. 107) çalışmalarında, lisansüstü eğitimin amacına ulaşmasını, öğrencilerin bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak bilgiye erişip, derleyebilme, yorumlayabilme, değerlendirebilme, mesleki konularda bağımsız araştırma yapabilme vb. becerilerinin kazanılmasının yanı sıra ancak özenle hazırlanmış ders içerikleri, danışmanlar ve araştırma çalışmaları ile mümkündür şeklinde ifade etmektedir.

Üniversitelerimizin temel amacı olan toplumsal ve kültürel kalkınmaya faydalı, ulusumuzu çağdaş yapıcı ve yaratıcı şekilde çağdaş uygarlığa taşıyan bireyler yetiştirmek, bilim ve teknoloji alanında olduğu kadar sanat ve kültür alanında yetişmiş insan gücüyle mümkün olabilecektir (San, 2019, s. 5). Bilimin ve sanatın her alanında lisansüstü eğitimin gelişimi, kalitesi ve uluslararasılaşması önem taşımaktadır. Sanat eğitimi hayal gücünü çalıştırarak, yaratıcılığı güçlendirerek farklı düşünme açısı oluşturduğu için sadece sanatsal alanda çalışma yapan kişilere değil farklı bilim dalında eğitim alan bireylerin başarılarına da katkı sağlar (Erbay, 1997, s. 11). Sanatın bireye etkilerini Artut (2001, s. 96) çalışmasında, “sanat, toplumsal ve kültürel yaşamda kendine güvenen, katılımcı, sorumluluk sahibi, üretken kişiliklerin oluşumuna katkı sağlamaktadır” şeklinde belirtmektedir. Bilim ve teknolojinin hızla değiştiği, internet ve bilgi sistemleri sayesinde bilginin herkese ulaşabildiği çağımızda değişimin, bireyin sanat eğitimi yoluyla kendine yönelip yapabildiklerini keşfetmesi, yaratıcılığını ortaya çıkarması, estetik beğeniye sahip olması, farklı kültürle tanışıp kültür aktarımı ile bireyselden başlayıp toplumsala ulaşmasıyla gerçekleşeceği düşünülmektedir. Bireylerin, toplumların ve kültürlerin değişiminde önemli rol oynayan sanat eğitiminin gelişmesi uluslararası düzeye taşınabilmesi için sanat eğitimcileri ve sanatçıların donanımlı eğitim almaları önem taşımaktadır. Zeren (2006, s. 642-643) çalışmasında sanat alanında bilgi ve birikimle

¹ <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2547.pdf> [Erişim Tarihi: 23.03.2023].

yetişmiş eğitimcilerin öğrencilerine yaratıcılık kazandırabileceğini belirtirken, sanat eğitiminde yeni yaklaşımların, bilimsel toplantıların üniversitelerde işlevsel hale getirilerek, öğretim üyelerinin etkinliklere aktif katılımıyla bilgi, beceri ve donanımlarını arttırarak programlarını bu doğrultuda düzenlemeleriyle öğrencilere aktarmaları sonucunda eğitimin kalitesinin daha etkili olabileceğini vurgulamaktadır.

Duyguların ve düşüncelerin notalarla anlatımı yoluyla evrensel bir dil olan müzik, sanatın en önemli kollarından biridir. Birol (2002, s. 418)’a göre müzik, geçmişle gelecek arasında bağ kuran, insani değerleri dile getiren kültürel bir olgudur ve müzik bireyler arasında bağ kurarak ortak duygu ve düşüncelerin oluşmasını, kültürün şekillenmesini ve biçimlenmesini doğrudan etkilemektedir. Müzik toplumumuzu, kültürümüzü dış ülkelere tanıtacağımız en önemli araçlardandır. Uçan (2005, s. 347-351) çalışmasında, müzik kültürümüzü ve eğitimimizi ‘yurtta barış ve Dünya’da barış’ ilkesine ulaşmak için elimizde tuttuğumuz soylu anahtardır şeklinde belirtmektedir. Müzik eğitimi alanında lisansüstü eğitiminin başlangıcı 1982 yılına dayanmaktadır. Müzik kültürü ve eğitimi Cumhuriyetin ilanından sonra her on yıl içerisinde önemli aşamalar kat etmiştir. 1982-1983 yıllarında çıkarılan yasalarla, müzik eğitimi alanının gelişmesi ve nitelik kazanması için olanaklar doğmuştur. Mesleki müzik eğitimi alanında, üniversitelerin bir nitelik kazanması ve hızla geliştirilmesi yönünde yeni ve geniş olanaklar sunulmuştur. Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi bölümleri, müzik eğitimciliği alanında; rektörlüklere ya da Güzel Sanatlar Fakültelerine bağlı devlet konservatuvarları bestecilik, seslendiricilik ve çalgı yapım/cılık/onarımcılık alanlarında; Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik bölümleri, müzik araştırmacılığı alanında “lisans”, “yüksek lisans”, “doktora” ya da “sanatta yeterlik” düzeylerinde akademik eğitim ve araştırma programlarının geliştirilmesinde çok önemli ve kapsamlı görevler yüklenmişlerdir (Uçan, 2005, s. 347-351). 1982 yılına kadar müzik alanındaki tek yüksek lisans programı Ege Üniversitesi Devlet Konservatuvarında bulunmaktadır. 1983 yılında Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü bünyesinde müzik eğitimi alanında ilk lisansüstü program açılmıştır. Daha sonra sırasıyla; Marmara, Dokuz Eylül, Uludağ, Selçuk, Karadeniz Teknik, İnönü, Abant İzzet Baysal, Atatürk, Niğde, Pamukkale, Yüzüncü Yıl Üniversitelerinde müzik alanında lisansüstü programları açılmıştır (Sağır, 2005a, s. 243).

Türkiye’de müzik alanı lisansüstü eğitimi ile ilgili yapılan literatür incelemesinde, Öztürk ve Dinç (2016, s. 505)’in çalışmalarında müzik alanında lisansüstü eğitimde yaşanan sorunları, Özmenteş ve Özmenteş (2005, s. 247)’in müzik alanında lisansüstü eğitimden beklentileri, Bilen (2005, s. 257); Kasap Tecimer (2006, s. 5); Can vd. (2009, s. 5); Eskioğlu (2010, s. 987)’nin program değerlendirme ve ders içeriklerinin incelenmesini konu aldıkları görülmektedir. Bilen vd. (2005, s. 147) çalışmalarında, müzik alanında lisansüstü tezleri çeşitli değişkenler bakımından incelemiştir. Çalışma konularının çoğunluğunun müzik alanında lisansüstü tezlerin derleme olarak incelenmesi üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Müzik eğitiminin farklı alanlarında yapılan lisansüstü tez çalışmalarına bakıldığında; araştırmacıların lisansüstü tez çalışmalarını sayı, konu, kapsam ve amaçları doğrultusunda nicel ve/veya nitel yöntemlerden yararlanarak incelediği görülmektedir. Ece (2007, s. 148)’nin çalışmasında, çok sesli Türk müziği bestecileri alanında, Ömür ve Gültek (2011, s. 463)’in; Toptaş (2013b, s. 715)’in piyano alanında, Ataman (2009, s. 341)’in; Alyörük (2016, s. 55)’ün; Öztutgan (2016, s. 684)’in gitar alanında, Tepeli ve Yüksel (2018, s. 53)’in, flüt ve flüt eğitimi, Arıca (2017, s. 327)’nin keman pedagojisi alanında, Varış (2012, s. 1247)’in, Çeşit (2015, s. 445)’in; Sonsel (2018, s. 340)’in, viyola alanında, Delikara (2019, s. 1)’nin müzik teknolojileri alanında, Demirbatır (2001, s. 143)’in, yaylı çalgılar alanında, Ece ve Çeşit (2011, s. 599)’in disiplinler arası müzik araştırmaları alanında, Karkın (2013, s. 143)’in müzik bilimleri alanında, Kaya (2018, s. 1)’nin müzik öğretim yöntemleri alanında, Kılıç (2010, s. 478)’in müzik eğitimi

alanında, Köşreli (2020, s. 3651)'nin ses eğitimi alanında, Kurtaslan (2018, s. 57)'in yaylı çalgılarda yay teknikleri alanında, Orhan ve Tunca (2014, s. 207)'nin oda müziği alanında, Orhan (2012, s. 701)'in viyolonsel alanında, Tebiş ve Okay (2013, s. 11)'in keman ve viyola alanında, Yıldız ve Türkmen (2019, s. 2793)'in solfej alanında, Güçlü, vd. (2021, s. 809)'nin bireysel çalgılar alanında, Güler ve Toptaş (2022, s. 1693)'in bağlama alanında, Toptaş (2013a, s. 74)'in sanat müziği bestecileri üzerine, Kulay ve Özdek (2018, s. 294)'in Türk halk müziği nefesli çalgıları üzerine yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik lisansüstü tez çalışmalarını inceledikleri görülmektedir. Müzik alanında eğitim veren lisansüstü kurumlarına yönelik program incelemesi ve model önerisi içerikli iki çalışma bulunmaktadır. Nacakcı vd. (2020, s. 362) çalışmalarında, müzik eğitimi lisansüstü derslerine yönelik akademisyen görüşlerini alarak bütünlük bir yapı modeli örneği sunmuşlardır. Kasap Tecimer (2006, s. 1) ise çalışmasında, müzik öğretmenliği lisansüstü programlarına yönelik bir model önerisi sunmuştur.

Müzik bilim/sanat alanında lisansüstü eğitime ilişkin yapılan literatür incelemesinde, Türkiye'deki üniversitelerde müzik alanında lisansüstü eğitimin genel durumuna ilişkin az sayıda araştırmanın bulunduğu ve özellikle çalışmanın amaçladığı yönde bir araştırma bulunmadığı belirlenmiştir. Eğitim süreçlerinin niteliği her zaman araştırılmalı, değerlendirilmeli ve tespit edilen eksiklikler üzerine çalışılarak yenilikçi anlayışla gelişen dünyaya uyum sağlanmalıdır. Bu noktalardan hareketle, araştırmanın problem cümlesi "Türkiye'deki üniversitelere bağlı enstitülerde müzik bilim/sanat alanındaki lisansüstü programların incelenmesi nasıldır? olarak belirlenerek, aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır.

Türkiye'deki üniversitelerin bünyesinde müzik bilim/sanat alanında lisansüstü eğitim veren;

1. Enstitülerin adsal olarak incelenmesi nasıldır?
2. Eğitim Bilimleri Enstitüsü müzik bilim/sanat alanı programlarının incelenmesi nasıldır?
3. Güzel Sanatlar Enstitüsü müzik bilim/sanat alanı programlarının incelenmesi nasıldır?
4. Sosyal Bilimler Enstitüsü müzik bilim/sanat alanı programlarının incelenmesi nasıldır?
5. Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü müzik bilim/sanat alanı programlarının incelenmesi nasıldır?
6. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü müzik bilim/sanat alanı programlarının incelenmesi nasıldır?
7. Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü müzik bilim/sanat alanı programlarının incelenmesi nasıldır?

Amaç

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'deki üniversitelerde müzik bilim/sanat alanında lisansüstü eğitim veren enstitüler ve bu enstitülerdeki müzik bilim/sanat alanı programları üzerine bir durum tespiti yapmaktır. Bu amaç doğrultusunda, Türkiye'de müzik eğitimi alanında lisansüstü eğitim veren enstitüler ve bu enstitülerdeki müzik bilim/sanat alanı lisansüstü programları incelenmiştir. Araştırmanın müzik eğitimi veren lisansüstü kurumlar ile ilgili olarak bulunulan noktayı tespit etmek, Türkiye'deki üniversitelerdeki müzik eğitiminin gelişimine yönelik önerilerde bulunmak ve bu alanda

yapılacak yeni çalışmalara da kaynak oluşturmak açılarından önem taşıdığı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma var olan bir durumu ortaya koymaya yönelik betimsel nitelikte ve nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılarak yapılmış bir durum çalışmasıdır. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 187). Bir olayı, programı ya da konuyu derinlemesine değerlendirmek için yapılan durum çalışmalarında doküman analizi sıklıkla kullanılmaktadır. “McMillan (2000), durum çalışmalarını bir ya da daha fazla olayın, ortamın, programın, sosyal grubun ya da diğer birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği yöntem olarak tanımlamaktadır” (aktaran Büyüköztürk vd. 2012, s. 21). Doküman incelemesi, araştırmacının çalıştığı konuyla kişi veya kurumlara doğrudan ulaşamayacağı durumlarda, konuyla ilgili yazılı ve görsel kaynaklarla örnekleme anket çalışmasında olduğu gibi büyük tutarak, bireyler arası duygusal bir etkileşim olmadan araştırmacının özgün anlatımını yansıtan önemli bir bilgi toplama yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 190-191).

Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini Türkiye’de 2022-2023 eğitim-öğretim yılında devlet ve vakıf üniversitelerindeki müzik bilim/sanat alanında lisansüstü eğitim vermekte olan enstitüler ve bu enstitülerdeki ilgili lisansüstü programları oluşturmaktadır. Araştırma konusu itibariyle evrenin tümünü kapsamaktadır. Verilerin toplanması aşamasında evrenin tümüne ulaşıldığı için ayrıca örneklem ya da çalışma grubu bulunmamaktadır.

Araştırmanın evreni olarak belirlenen 2023 yılı itibariyle Türkiye’de müzik bilim/sanat alanında lisansüstü eğitim veren enstitüleri bulunan üniversiteler, alfabetik sıra ile aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 1. Türkiye’de Müzik Bilim/Sanat Alanında Lisansüstü Eğitim Veren Enstitülere Sahip Üniversiteler

1	Adıyaman Ü.	31	İstanbul Ü.
2	Afyon Kocatepe Ü.	32	İstanbul Nişantaşı Ü.
3	Akdeniz Ü.	33	İstanbul Okan Ü.
4	Anadolu Ü.	34	İstanbul Teknik Ü.
5	Ankara Ü.	35	Kahramanmaraş Sütçü İmam Ü.
6	Atatürk Ü.	36	Kastamonu Ü.
7	Ankara Hacı Bayram Veli Ü.	37	Kırıkkale Ü.
8	Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Ü.	38	Kocaeli Ü.
9	Ankara Yıldırım Beyazıt Ü.	39	Maltepe Ü.
10	Aydın Adnan Menderes Ü.	40	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ü.
11	Bahçeşehir Ü.	41	Muğla Sıtkı Koçman Ü.
12	Balıkesir Ü.	42	Munzur Ü.*
13	Başkent Ü.	43	Necmettin Erbakan Ü.
14	Bilkent Ü.	44	Nevşehir Hacıbekaş Ü.
15	Bolu Abant İzzet Baysal Ü.	45	Niğde Ömer Halis Demir Ü.
16	Burdur Mehmet Akif Ersoy Ü.	46	Ondokuz Mayıs Ü.
17	Bursa Uludağ Ü.	47	Ordu Ü.
18	Çanakkale 18 Mart Ü.	48	Pamukkale Ü.
19	Çankırı Karatekin Ü.*	49	Sakarya Ü.
20	Çukurova Ü.	50	Selçuk Ü.

21	Dokuz Eylül Ü.	51	Sivas Cumhuriyet Ü.
22	Ege Ü.	52	Süleyman Demirel Ü.
23	Erciyes Ü.	53	Tokat Gaziosmanpaşa Ü.
24	Fırat Ü.	54	Trabzon Ü.
25	Gazi Ü.	55	Trakya Ü.
26	Gaziantep Ü.	56	Van Yüzüncü Yıl Ü.
27	Hacettepe Ü.	57	Yaşar Ü.
28	Haliç Ü.	58	Yıldız Teknik Ü.
29	Harran Ü.		
30	İnönü Ü.		

*Tabloda 19. sırada yer alan Çankırı Karatekin ve 42. sırada yer alan Munzur Üniversitelerinde, çalışma içerisinde tablo 5 ve tablo 10'da yer verilmiş olan lisansüstü eğitim programları yapıları itibarıyla tamamen müzik bilim/sanat alanına ait değildir. Bu programların müfredatlarının müzik bilim/sanat alanı derslerini sunmanın yanı sıra diğer sanat alanlarının derslerini de içeren bir yapıda tasarlandığı görülmüştür.

2023 yılı itibarıyla Türkiye'de devlete ait ve özel üniversitelerin toplam sayısı 208'dir (YOK²). Tablo 1'de görüldüğü gibi bu kurumların içerisinde müzik bilim/sanat alanında lisansüstü eğitim verenlerin sayısı ise toplam 58'dir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada öncelikle konuyla ilgili daha önce yapılan çalışmalar incelenmiş, devamında Türkiye'deki üniversitelerin resmi kurum internet sayfalarından müzik alanında lisansüstü eğitim veren enstitülerin bilgilerine ulaşılmış, bu bilgiler iki araştırmacı tarafından ayrı olarak incelenerek toplanmış ve sonrasında veriler karşılaştırılmıştır. Araştırmacıların karşılaştırmalarında farklı durumlar oluşması ya da bazı üniversitelerin internet sayfası verilerinin sınırlı olması durumlarında üniversiteler telefonla aranarak bilgiler teyit edilmiş, kontrolleri yapılarak verilere son şekli verilmiştir. Verilerin toplanması süreci 2023 yılı Şubat-Haziran ayları aralığını kapsamaktadır. Toplanan verilere içerik analizi yapılarak ve tablolar haline getirilerek sunulmuştur.

Bu araştırma; Türkiye'de 2022-2023 eğitim-öğretim yılında müzik alanında lisansüstü eğitim vermekte olan üniversite ve ilgili enstitülerinin internet sayfalarında yayınladıkları müzik alanına ilişkin verileri ile sınırlıdır. "Dökümanlar sadece ek veri kaynağı değil tüm veri setini de oluşturabilir ve bu durumda dökümanların, araştırmacının amacına göre kapsamlı bir içerik analizine tabi tutulması gereklidir" (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 197). Bailey (1982) çalışmasında, araştırmacıların bu tür dökümanları, "1. konu olan verilerden örneklem seçme, 2. kategorilerin geliştirilmesi, 3. analiz biriminin saptanması ve 4. sayısallaştırma" şeklinde dört aşamada analiz edebileceklerini belirtmektedir (aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 197).

Bulgular

Bulgular bölümü, araştırmanın alt problemleri sırasına göre sunulmuştur. Araştırmada Türkiye'deki müzik bilim/sanat alanında lisansüstü eğitim veren 58 üniversitenin enstitüleri ve bu enstitülerde aktif öğrencisi bulunan müzik bilim/sanat alanı lisansüstü programları alfabetik şekilde verilmiştir. Yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik programları program sayısı fazla olan enstitülerde ayrı tablolarla, program sayısı az olan enstitülerde aynı tabloda verilerek düzenlenmiştir.

² <https://www.yok.gov.tr/universiteler/universitelerimiz> [Erişim Tarihi: 22.03.2023].

1. Üniversitelerin Enstitülerinin Müzik Bilim/Sanat Alanı Açısından Adsal Olarak İncelenmesi

Tablo 2. Üniversitelerin Enstitülerinde Yer Alan Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Program Sayıları

ENSTİTÜLER														
Eğitim Bilimleri Enstitüsü			Güzel Sanatlar Enstitüsü		Sosyal Bilimler Enstitüsü			Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü		Lisansüstü Eğitim Enstitüsü			Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü	
Tezli YL*	Tezsiz YL	D	Tezli YL	D/S Y**	Tezli YL	Tezsiz YL	D/S SY	Tezli YL	SY	Tezli YL	Tezsiz YL	D/S SY	Tezli YL	D/S SY
14	3	11	26	18	50	2	22	3	3	29	8	16	6	4

*YL: Yüksek lisans, **D: Doktora, SY: Sanatta yeterlik

Tablo 2'de üniversiteler bünyesinde 6 farklı enstitü adının yer aldığı görülmektedir. Bu enstitülerin lisansüstü programları incelendiğinde; Eğitim Bilimleri Enstitülerinin 14'ünde tezli yüksek lisans, 3'ünde tezsiz yüksek lisans, 11'inde doktora programı bulunduğu görülmektedir. Güzel Sanatlar Enstitüsü bünyesinde ise 9 farklı üniversitede toplam 30 tezli yüksek lisans, 6 farklı üniversitede toplam 18 doktora/sanatta yeterlik programı bulunmaktadır. Bu enstitüdeki tezli yüksek lisans programlarının adsal olarak çeşitliliğine bakıldığında ise 19 farklı program ismi bulunduğu belirlenmiştir. Doktora/sanatta yeterlik programlarında ise 14 farklı program bulunmaktadır. Sosyal Bilimler Enstitüsünde ise 31 farklı üniversitede 50 tezli, 2 üniversitede 2 tezsiz yüksek lisans, 14 farklı üniversitede toplam 22 doktora/sanatta yeterlik programı bulunmaktadır. Sosyal Bilimler Enstitülerindeki programların adsal olarak çeşitliliğine bakıldığında 21 farklı yüksek lisans ve 11 farklı doktora/sanatta yeterlik programı bulunduğu görülmüştür. Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde müzik bilim/sanat alanında lisansüstü eğitim veren bir üniversitede 3 tezli yüksek lisans ve 3 sanatta yeterlik programı bulunduğu görülmektedir. Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde 16 üniversitede 29 tezli yüksek lisans, 7 üniversitede 8 tezsiz yüksek lisans, 11 üniversitede toplam 16 doktora/sanatta yeterlik programı bulunmaktadır. Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü bünyesinde 6 tezli yüksek lisans, 4 doktora/sanatta yeterlik programı bulunduğu görülmektedir.,

2. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programlarının İncelenmesi

Tablo 3. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programları (Tezli/Tezsiz YL)

Üniversite Adı	Ana Bilim Dalı	Tezli Yüksek Lisans	Tezsiz Yüksek Lisans
Atatürk Üniversitesi	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD* -Müzik Eğitimi	+	
Burdur Mehmet Akif Ersoy Ü.	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD -Müzik Eğitimi	+	
Bursa Uludağ Ü.	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD -Müzik Eğitimi	+	
Dokuz Eylül Ü.	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD -Müzik Eğitimi	+	
Gazi Ü.	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD	+	

İnönü Ü.	-Müzik Eğitimi Güzel Sanatlar Eğitimi ABD	+	+
Marmara Ü.	-Müzik Eğitimi Güzel Sanatlar Eğitimi ABD	+	
Mersin Ü.	-Müzik Eğitimi Güzel Sanatlar Eğitimi ABD	+	
Muğla Sıtkı Koçman Ü.	-Müzik Eğitimi Güzel Sanatlar Eğitimi ABD	+	
Necmettin Erbakan Ü.	-Müzik Eğitimi Güzel Sanatlar Eğitimi ABD	+	
Niğde Ömer Halis Demir Ü.	-Müzik Eğitimi Güzel Sanatlar Eğitimi ABD	+	+
Pamukkale Ü.	-Müzik Eğitimi Güzel Sanatlar Eğitimi ABD	+	
Sivas Cumhuriyet Ü.	-Müzik Eğitimi Güzel Sanatlar Eğitimi ABD	+	+
Van Yüzüncü Yıl Ü.	-Müzik Eğitimi Güzel Sanatlar Eğitimi ABD	+	

*ABD: Ana bilim dalı

Tablo 3'te, Türkiye'deki üniversitelerin 14'ünde Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde tezli ve/veya tezsiz yüksek lisans programına aktif öğrenci almakta olan müzik eğitimi bilim dalı olduğu görülmektedir. Buna göre; Atatürk Üniversitesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi olmak üzere 14 üniversitede müzik eğitimi alanında tezli yüksek lisans programı, bu üniversitelerden İnönü Üniversitesi, Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi ve Sivas Cumhuriyet Üniversitesinde ayrıca tezsiz yüksek lisans programları bulunmaktadır.

Tablo 4. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programları (Doktora)

Üniversite Adı	Ana Bilim Dalı	Doktora
Atatürk Ü.	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD -Müzik Eğitimi	+
Burdur Mehmet Akif Ersoy Ü.	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD -Müzik Eğitimi	+
Bursa Uludağ Ü.	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD -Müzik Eğitimi	+
Dokuz Eylül Ü.	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD -Müzik Eğitimi	+
Gazi Ü.	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD -Müzik Eğitimi	+
İnönü Ü.	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD -Müzik Eğitimi	+
Marmara Ü.	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD -Müzik Eğitimi	+
Necmettin Erbakan Ü.	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD -Müzik Eğitimi	+
Pamukkale Ü.	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD -Müzik Eğitimi	+
Sivas Cumhuriyet Ü.	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD	+

Van Yüzüncü Yıl Ü.	-Müzik Eğitimi Güzel Sanatlar Eğitimi ABD -Müzik Eğitimi	+
--------------------	--	---

Tablo 4'te, Türkiye'deki üniversitelerin Eğitim Bilimleri Enstitüleri'nde öğrenci kabul ederek öğretim sürecini başlatmış olan müzik bilim/sanat alanı doktora programları verilmektedir. Buna göre; Atatürk Üniversitesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi olmak üzere 11 üniversitede müzik eğitimi alanında doktora programı olduğu görülmektedir.

3. Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programlarının İncelenmesi

Tablo 5. Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programları (Tezli YL)

Üniversite Adı	Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	Tezli Yüksek Lisans
Akdeniz Ü.	-Müzik ABD	+
	-Müzik ASD	+
Atatürk Ü.	-Müzikoloji ASD	+
	-Türk Müziği Çalışmaları ASD	+
Çankırı Karatekin Ü.	-Sanat ve Tasarım*	+
Dokuz Eylül Ü.	-Müzik ASD	+
	-Müzik Bilimleri ABD	+
	-Müzik Teknolojisi Bilim Dalı	+
	-Opera Sanat Dalı	+
Erciyes Ü.	-Müzik ASD	+
	-Geleneksel Türk Müzikleri Programı	+
Hacettepe Ü.	-Gitar Programı	+
	-Kompozisyon Programı	+
	-Müzik Teorileri Programı	+
	-Tarihsel Müzikoloji Programı	+
	-Orkestra Şefliği Programı	+
	-Piyano ve Arp Programı	+
	-Yaylı Çalgılar Programı	+
	-Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Programı	+
Mersin Ü.	Müzik ASD	
	-Müzik	+
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ü.	Müzik ASD	
	-Piyano	+
	-Üfleme ve Vurma Çalgılar	+
	-Kompozisyon ve Orkestra Şefliği	+
	-Yaylı Çalgılar	+
	Sahne Sanatları ABD	+
-Opera		
Süleyman Demirel Ü.	Müzik ASD	+

*Tablodaki görülen Çankırı Karatekin Üniversitesi Sanat ve Tasarım adlı yüksek lisans programının sadece müzik alanına özgü bir program olmayıp, sanat alanının diğer disiplinlerinin de derslerini sunmasıyla tablodaki diğer programlardan ayrılan bir duruma sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 5’de Türkiye’deki üniversitelerin Güzel Sanatlar Enstitüleri’nde öğrenci kabul ederek öğretim sürecini başlatmış olan müzik bilim/sanat alanı tezli yüksek lisans programları verilmektedir. Buna göre; Akdeniz Üniversitesinde ‘Müzik ABD’ ve ‘Müzik ASD’ olarak iki ayrı program, Atatürk Üniversitesinde ‘müzikoloji ASD’ ve ‘Türk müziği çalışmaları ASD’ adlı iki program, Çankırı Karatekin Üniversitesinde ‘sanat ve tasarım’ adlı program, Dokuz Eylül Üniversitesinde ise ‘müzik ASD’, ‘müzik bilimleri ABD’, ‘müzik teknolojisi bilim dalı’ ve ‘opera sanat dalı’ olmak üzere dört farklı müzik alanı tezli yüksek lisans programı bulunmaktadır. Erciyes Üniversitesinde ‘müzik ASD’ adlı bir program bulunmaktayken, Hacettepe Üniversitesinde ‘geleneksel Türk müzikleri’, ‘gitar’, ‘kompozisyon’, ‘müzik teorileri’, ‘tarihsel müzikoloji’, ‘orkestra şefliği’, ‘piyano ve arp’, ‘yaylı çalgılar’ ve ‘üflelemeli ve vurmali çalgılar’ olmak üzere dokuz farklı tezli yüksek lisans programı bulunmaktadır. Mersin Üniversitesinde ‘müzik’ başlıklı bir, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesinde Müzik ASD bünyesinde ‘piyano’, ‘üfleme ve vurma çalgılar’, ‘kompozisyon ve orkestra şefliği’ ve ‘yaylı çalgılar’, Sahne Sanatlar ABD’de ‘opera’ adlı toplamda 5 farklı program bulunmaktadır. Süleyman Demirel Üniversitesinde ise ‘müzik ASD’ başlıklı 1 program bulunmaktadır.

Bulgulara göre; Türkiye’de 9 üniversitenin Güzel Sanatlar Enstitüsü bünyesinde müzik bilim/sanat alanında tezli yüksek lisans programının aktif öğrencisi olduğu, Dokuz Eylül, Hacettepe ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversiteleri gibi köklü üniversitelerde pek çok farklı program seçenekleri var olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programları (Doktora/SY)

Üniversite Adı	Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	Doktora	Sanatta Yeterlik
Akdeniz Ü.	-Müzik ABD	+	
Atatürk Ü.	-Türk Müziği Çalışmaları	+	
Dokuz Eylül Ü.	Müzik ASD		+
	-Müzik Bilimleri ABD	+	
Erciyes Ü.	-Müzik Bilimleri ABD	+	
	-Geleneksel Türk Müzikleri Programı	+	
	-Müzik Teorileri Programı	+	
	-Gitar Programı		+
Hacettepe Ü.	-Kompozisyon Programı		+
	-Opera Programı		+
	-Piyano ve Arp Programı		+
	-Yaylı Çalgılar Programı		+
	-Üflelemeli ve Vurmali Çalgılar Programı		+
	Müzik ASD		
	-Piyano		+
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ü.	-Üfleme ve Vurma Çalgılar		+
	-Yaylı Çalgılar		+
	-Kompozisyon ve Orkestra Şefliği		+
	Sahne Sanatları ABD		
	-Opera		+

Tablo 6’da Türkiye’deki üniversitelerin Güzel Sanatlar Enstitüleri bünyesinde müzik bilim/sanat alanında doktora ve eşdeğer derece olarak sanatta yeterlik düzeyinde öğrenci kabul eden 6 üniversite olduğu görülmektedir.

Buna göre; doktora programı bulunan üniversiteler Akdeniz Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesidir. Akdeniz Üniversitesinde ‘müzik ABD’, Atatürk Üniversitesinde ‘Türk müziği çalışmaları’, Dokuz Eylül Üniversitesi ve Erciyes Üniversitesinde ‘müzik bilimleri ABD’

ve Hacettepe Üniversitesinde 'geleneksel Türk müzikleri' ve 'müzik teorileri' adlı doktora programları bulunmaktadır.

Sanatta yeterlik programı bulunan üniversitelerin ise Dokuz Eylül Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi olduğu görülmektedir. Dokuz Eylül Üniversitesinde 'müzik ASD', Hacettepe Üniversitesinde 'gitar', 'kompozisyon', 'opera', 'piyano ve arp', 'yaylı çalgılar' ve 'üflemler ve vurmali çalgılar' ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi müzik ASD'de 'piyano', 'üfleme ve vurmali çalgılar', 'yaylı çalgılar', 'kompozisyon ve orkestra şefliği', sahne sanatları ABD'de 'opera' alanlarında sanatta yeterlik programları bulunmaktadır.

Tablodaki toplam 18 programın 7 tanesinin farklı çalgı alanlarında, 2 tanesinin opera, 2'ser tanesinin kompozisyon ve orkestra şefliği, müzik bilimleri, Türk müziği alanı ve müzik genel başlıklı olduğu 1 tanesinin de müzik teorileri başlığıyla açılmış olduğu görülmektedir.

4. Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programlarının İncelenmesi

Tablo 7. Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programları (Tezli/Tezsiz YL)

Üniversite Adı	Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	Tezli Yüksek Lisans	Tezsiz Yüksek Lisans
Afyon Kocatepe Ü	Müzik ASD -Müzik	+	
Ankara Ü.	Müzik ASD -Müzik Yorumculuğu Sahne Sanatları ABD -Şan İslam Tarihi ve Sanatları ABD* -Türk Din Musikisi	+	
Ankara Yıldırım Beyazıt Ü.	-Türk Din Musikisi Tarihi**	+	
Aydın Adnan Menderes Ü.	-Geleneksel Türk Müziği -Müzik Eğitimi	+	
Balıkesir Ü.	-Müzik Eğitimi Bilim Dalı	+	
Başkent Ü.	Müzik ASD Performans Müzik ve Sahne Sanatları ABD -Kompozisyon -Performans	+	+
Bursa Uludağ Ü.	Müzik ABD -Yaylı Çalgılar Programı -Piyano Programı -Kompozisyon Programı -Türk Müziği Teorisi ve Etnomüzikoloji Programı - Üfleme ve Vurmali Çalgılar Programı -Türk Dünyası Müzikleri ABD	+	
Çukurova Ü.	Müzik ASD	+	
Ege Ü.	Türk Müziği ABD -Türk Müziği	+	

Fırat Ü.	-Müzik ABD	+	
Gaziantep Ü.	-Müzik Bilimleri ABD	+	
Harran Ü.	-Müzik Eğitimi	+	
İnönü Ü.	-Türk Müziği ABD	+	
İstanbul Ü.	-Müzik ASD	+	
	-Müzikoloji	+	
	-Sahne Sanatları	+	
İzmir Demokrasi Ü.	Müzikoloji ABD		
	-Müzik Bilimleri Programı	+	
İzmir Kâtip Çelebi Ü.	Müzik ABD		
	-Geleneksel Türk Müziği	+	
Kahramanmaraş Sütçü İmam Ü.	Müzik ABD		
	-Müzik	+	
Kastamonu Ü.	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD		
	Müzik Eğitimi	+	
Kırıkkale Ü.	Müzik ABD		
	-Müzik Bilimleri	+	
Kocaeli Ü.	-Türk Müziği ABD		
	Müzik ASD		
	-Performans	+	
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ü.	Müzikoloji ABD		
	-Genel Müzikoloji	+	
	-Etnomüzikoloji ve Folklor	+	
Necmettin Erbakan Ü.	Türk Müziği ABD		
	-Türk Müziği Programı	+	+
Nevşehir Hacıbektaş Ü.	Müzik Öğretmenliği	+	(2.öğretim)
	-Müzikoloji	+	
Niğde Ömer Halis Demir Ü.	- Türk Müziği ABD	+	
	Müzik ASD		
Ordu Ü.	-Müzik Sanat Dalı	+	
	Müzik ASD		
Pamukkale Ü.	Müzik Performansları	+	
	-Folklor ve Müzikoloji ABD		
Sakarya Ü.	-Müzik Bilimleri ABD	+	
	-Türk Müziği ABD	+	
	-Müzik ABD		
Selçuk Ü.	-Türk Sanat Müziği	+	
	Türk Müziği ABD	+	
Sivas Cumhuriyet Ü.	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD		
	-Müzik Eğitimi	+	
Trakya Ü.	Müzik ASD		
	-Müzik	+	
	-Yaylı Çalgılar ASD	+	
	-Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar ASD	+	
	-Piyano ASD	+	
Yıldız Teknik Ü.	Sanat ve Tasarım ABD		
	-Müzik ve Sahne Sanatları	+	

* Türk Din Müsîkîsi Ana Bilim Dalı, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde, İslâm Tarihi ve Sanatları Bölümü altında faaliyet yapan bir ana bilim dalıdır. İlahiyat Fakültesinden mezun olan öğrencilerin meslekî müzikî bilgilerini ve uygulamalarını akademik düzeyde geliştirmeyi esas almaktadır.
<https://www.ankara.edu.tr/programlar/3/903/3751-1210>
<https://www.ankara.edu.tr/programlar/4/903/3750-857>

** <https://aybu.edu.tr/musiki/tr/sayfa/2559/Konservatuvar%C4%B1m%C4%B1z>

Tablo 7’de Sosyal Bilimler Enstitüleri bünyesinde müzik bilim/sanat alanında aktif eğitim vermekte olan tezli ve tezsiz yüksek lisans programları görülmektedir. Verilere göre toplam 31 üniversitede tezli yüksek lisans, biri 2. öğretim olmak üzere iki üniversitede de tezsiz yüksek lisans programı bulunmaktadır.

Bulgulara göre; müzik bilim/sanat alanı tezli yüksek lisans programları Afyon Kocatepe Üniversitesinde ‘müzik ASD’, Ankara Üniversitesinde Müzik ASD’de ‘müzik yorumculuğu’, Sahne Sanatları ABD’de ‘şan’ ve İslam Tarihi ve Sanatları ABD’de ‘Türk din musikisi’ programları, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesinde ‘Türk din musikisi tarihi’, Aydın Adnan Menderes Üniversitesinde ‘geleneksel Türk müziği’ ve ‘müzik eğitimi’ programları şeklinde yer almaktadır. Balıkesir Üniversitesinde ‘müzik eğitimi bilim dalı’, Başkent Üniversitesinde Müzik ASD’de ‘performans’, Müzik ve Sahne Sanatları ABD’de ‘kompozisyon’ programları, Bursa Uludağ Üniversitesinde Müzik ABD’de ‘yaylı çalgılar’, ‘piyano’, ‘kompozisyon’, ‘Türk müziği teorisi ve etnomüzikoloji’, ‘üfleme ve vürmalı çalgılar’ ve ‘Türk dünyası müzikleri ABD’ programları, Çukurova Üniversitesinde ‘müzik ASD’, Ege Üniversitesinde ‘Türk müziği’, Fırat Üniversitesinde ‘müzik ABD’, Gaziantep Üniversitesinde ‘müzik bilimleri ABD’ ve Harran Üniversitesi’nde ‘müzik eğitimi’ programları bulunmaktadır. İnönü Üniversitesinde ‘Türk müziği ABD’, İstanbul Üniversitesinde ‘müzik ASD’, ‘müzikoloji’, ‘sahne sanatları’ programları, İzmir Demokrasi Üniversitesinde müzikoloji ABD’de ‘müzik bilimleri’ ve İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesinde müzik ABD’de ‘geleneksel Türk müziği’ ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde ise ‘müzik’ başlıklı programlar yer almaktadır. Kastamonu Üniversitesinde Güzel Sanatlar Eğitimi ABD altında ‘müzik eğitimi’, Kırıkkale Üniversitesinde Müzik ABD altında ‘müzik bilimleri’, Kocaeli Üniversitesinde ‘Türk müziği ABD’ ve Müzik ASD bünyesinde ‘performans’ programları bulunmaktadır. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesinde Müzikoloji ABD’de ‘genel müzikoloji’ ve ‘etnomüzikoloji ve folklor’, Necmettin Erbakan Üniversitesi Türk müziği ABD’de ‘Türk müziği programı’, Nevşehir Hacıbektaş Üniversitesinde ‘Müzik Öğretmenliği’, Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesinde ‘müzikoloji’ ve ‘Türk Müziği ABD’ Ordu Üniversitesinde ‘müzik ASD’, Pamukkale Üniversitesinde Müzik ASD altında ‘müzik performansları’ programları, Sakarya Üniversitesinde Folklor ve Müzikoloji ABD’de ‘müzik bilimleri’ ve Türk müziği ABD’, Selçuk Üniversitesinde müzik ABD bünyesinde ‘Türk sanat müziği’ ve Sivas Cumhuriyet Üniversitesinde ‘Türk müziği ABD’ programları yer almaktadır. Trakya Üniversitesinde güzel sanatlar eğitimi ABD’de ‘müzik eğitimi’, Müzik ASD’de ‘müzik’, ‘yaylı çalgılar’, ‘üfleme ve vürmalı çalgılar’ ve ‘piyano’ ana sanat dalları ve Yıldız Teknik Üniversitesinde Sanat ve Tasarım ABD’de ‘müzik ve sahne sanatları’ programları bulunmaktadır.

Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde müzik bilim/sanat alanında eğitim veren tezsiz yüksek lisans programları ise Başkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları ABD’de ‘performans’ ve Necmettin Erbakan Üniversitesinde ikinci öğretim olarak Türk müziği ABD’de ‘Türk müziği programı’ olarak yer almaktadır.

Tablo 8. Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programları (Doktora/SY)

Üniversite Adı	Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	Doktora	Sanatta Yeterlik
Afyon Kocatepe Ü.	Müzik ASD -Müzik		+
Ankara Ü.	İslam Tarihi ve Sanatları ABD -Türk Din Musikisi	+	

Ankara Yıldırım Beyazıt Ü.	-Türk Din Musikisi	+
Balıkesir Ü.	-Müzik Eğitimi Bilim Dalı	+
Başkent Ü.	Sahne Sanatları ASD Performans	+
Bursa Uludağ Ü.	Müzik ABD -Yaylı Çalgılar Programı -Piyano Programı - Türk Müziği Programı	 + + +
Ege Ü.	Türk Müziği ABD -Türk Müziği Programı	 +
İnönü Ü.	Türk Müziği ABD	+
İstanbul Ü.	-Müzik ASD -Müzikoloji ABD -Sahne Sanatları	 + +
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ü.	Müzikoloji ABD -Genel Müzikoloji -Etnomüzikoloji ve Folklor	 + +
Necmettin Erbakan Ü.	Türk Müziği ABD -Türk Müziği Programı	 +
Ordu Ü.	Müzik ASD -Müzik Sanat Dalı	 +
Trakya Ü.	-Müzik Bilim Dalı -Yaylı Çalgılar ASD -Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar ASD -Piyano ASD	 + + +
Yıldız Teknik Ü.	Sanat ve Tasarım ABD Müzik ve Sahne Sanatları	 +

Tablo 8’de Sosyal Bilimler Enstitüleri bünyesinde müzik bilim/sanat alanında aktif eğitimi sürdürmekte olan doktora ve sanatta yeterlik programları görülmektedir.

Bulgulara göre toplam 11 üniversitede doktora, 4 üniversitede de sanatta yeterlik programı bulunmaktadır. Müzik bilim/sanat alanında doktora programı bulunan üniversiteler ve açık olan programlar ise; Ankara Üniversitesi İslam Tarihi ve Sanatları ABD’de ‘Türk din musikisi’, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesinde ‘Türk din musikisi’, Balıkesir Üniversitesinde ‘müzik eğitimi bilim dalı’, Bursa Uludağ Üniversitesinde müzik ABD’de ‘Türk müziği’, Ege Üniversitesi Türk Müziği ABD’de ‘Türk Müziği Programı’, İnönü Üniversitesinde Türk Müziği ABD’, İstanbul Üniversitesinde ‘Müzik ASD’, ‘Müzikoloji ABD’ ve ‘Sahne Sanatları’, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Müzikoloji ABD’de ‘genel müzikoloji’ ve ‘etnomüzikoloji ve folklor’, Necmettin Erbakan Üniversitesi Türk Müziği ABD’de ‘Türk müziği programı’, Ordu Üniversitesi Müzik ASD’de ‘müzik sanat dalı’ ve Yıldız Teknik Üniversitesi’nde Sanat ve Tasarım ABD’de ‘müzik ve sahne sanatları’ olarak sıralanmaktadır.

Müzik alanında sanatta yeterlik programı bulunan üniversiteler ve programları ise Afyon Kocatepe Üniversitesi Müzik ASD’de ‘müzik’, Başkent Üniversitesi Sahne Sanatları ASD’de ‘performans’, Bursa Uludağ Üniversitesi Müzik ABD’de ‘yaylı çalgılar’ ve ‘piyano’, Trakya Üniversitesi Müzik ASD’de ‘müzik’, ‘yaylı çalgılar’, ‘üflemeli ve vurmalı çalgılar’ ve ‘piyano’ programı şeklinde görülmektedir.

5. Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programlarının İncelenmesi

Tablo 9. Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programları (Tezli YL/ SY)

Üniversite Adı	Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	Tezli Yüksek Lisans	Sanatta Yeterlik
Bilkent Ü.	-Müzik Performansı ve Yorumlama	+	+
	-Şeflik	+	+
	-Kompozisyon	+	+

Tablo 9'da Türkiye'de müzik bilim/sanat alanında lisansüstü eğitimini Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde veren tek üniversite olan Bilkent Üniversitesinin tezli yüksek lisans ve sanatta yeterlik programları görülmektedir. Bilkent Üniversitesinde müzik bilim/sanat alanında 'müzik performansı ve yorumlama', 'şeflik' ve 'kompozisyon' programlarında lisansüstü eğitim verildiği görülmektedir.

6. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programlarının İncelenmesi

Tablo 10. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programları (Tezli/Tezsiz YL)

Üniversite Adı	Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	Tezli Yüksek Lisans	Tezsiz Yüksek Lisans
Adıyaman Ü.	Müzikoloji ABD	+	
Anadolu Ü.	Müzik ASD		
	-Piyano Sanat Dalı	+	
	- Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Sanat Dalı	+	
	- Yaylı Çalgılar Sanat Dalı	+	
Ankara Hacı Bayram Veli Ü.	Sahne Sanatları ASD	+	
	-Opera Sanat Dalı		
Bahçeşehir Ü.	-Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Sanat Dalı	+	
Bolu Abant İzzet Baysal Ü.	-Yaylı Çalgılar Sanat Dalı	+	+
	-Müzik Eğitimi ABD	+	
	Müzik ASD		
	-Müzik	+	
Çanakkale Ü.	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD		
	-Müzik Öğretmenliği	+	
	Müzik ASD	+	
	-Müzik		
Haliç Ü.	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD		
	-Müzik Öğretmenliği	+	
İstanbul Nişantaşı Ü.	Türk Musikisi	+	+
İstanbul Okan Ü.	-Müzik ve Sahne Sanatları	+	+
	Müzik	+	+
İstanbul Teknik Ü.	Müzik ABD	+ **	+ **
	Müzikoloji ve Müzik Teorisi ABD		(2. öğretim)
	-Müzik Teorisi ve Kompozisyon	+	
	-Müzikoloji	+	

	Performans ASD		
	-Çalgı-Ses	+	+
	-Türk Müziği	+	
Maltepe Ü.	Müzik	+	
Munzur Ü.	Kültür ve Sanat Yönetimi ABD*	+	
	Müzik ASD		
	-Geleneksel Türk Müziği	+	
On dokuz Mayıs Ü.	-Müzikte Yorumculuk	+	
	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD		
	-Müzik Eğitimi	+	+
Tokat Gaziosmanpaşa Ü.	Türk Müziği ABD	+	
	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD		
Trabzon Ü.	-Müzik Eğitimi	+	
	Müzikoloji ABD		
	-Müzikoloji	+	
Yaşar Ü.	Müzik ve Sahne Sanatları Programı	+	+
			(İngilizce)

* Munzur Üniversitesinde açılmış olan Kültür ve Sanat Yönetimi ABD tezli yüksek lisans programı sadece müzik alanına ait olmayıp sinema, tiyatro, sanat tarihi ve gastronomi alanları gibi pek çok dalın ders seçeneklerini içermektedir.

** İşaretli programlar İstanbul Teknik Üniversitesi'nin Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmalar Merkezi (MİAM) isimli biriminde verilmektedir. MİAM 1999 yılında kurulmuş, Türkiye'de eğitim dili tamamen İngilizce olacak şekilde müzik alanında ilk yüksek lisans (1999) ve ilk doktora (2002) programlarını açan, teknolojiyi de eğitim süreçlerine dahil ederek elektronik, elektro-akustik müzik, ses sanatları, ses mühendisliği ve tasarımı, müzik yöneticiliği ve işletmeciliği gibi alanlarda eğitim sunan bir birimdir (MİAM: <https://www.miam.itu.edu.tr/tarihce-2/>).

Tablo 10'da Lisansüstü Eğitim Enstitüsü bünyesinde müzik bilim/sanat alanında tezli yüksek lisans eğitimi vermekte olan 16, tezsiz yüksek lisans programı olan 8 üniversite olduğu görülmektedir. Tabloya göre, müzik bilim/sanat alanında tezli yüksek lisans programı bulunan kurumlar şöyledir: Adıyaman Üniversitesinde 'müzikoloji ABD', Anadolu Üniversitesinde Müzik ASD'de 'piyano', 'üflemler ve vurmali çalgılar' ve 'yaylı çalgılar', Sahne Sanatları ASD'de 'opera sanat dalı', Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesinde 'Türk müziği ABD', Bahçeşehir Üniversitesinde 'ses teknolojileri', Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesinde 'müzik eğitimi ABD', Çanakkale 18 Mart Üniversitesinde müzik ASD'de 'müzik', Güzel Sanatlar Eğitimi ABD'de 'müzik öğretmenliği', Haliç Üniversitesinde 'Türk musikisi', İstanbul Nişantaşı Üniversitesinde 'müzik ve sahne sanatları', İstanbul Okan Üniversitesinde 'müzik', İstanbul Teknik Üniversitesinde 'müzik ABD', müzikoloji ve müzik teorisi ABD'de 'müzik teorisi ve kompozisyon' ve 'müzikoloji', Performans ASD'de 'çalgı-ses', 'Türk müziği', Maltepe Üniversitesinde 'müzik', Munzur Üniversitesinde 'kültür ve sanat yönetimi ABD', Ondokuz Mayıs Üniversitesinde Müzik ASD'de 'geleneksel Türk müziği' ve 'müzikte yorumculuk', Güzel Sanatlar Eğitimi ABD'de 'müzik eğitimi', Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinde 'Türk müziği ABD', Trabzon Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi ABD'de 'müzik eğitimi' ve 'müzikoloji ABD', Yaşar Üniversitesinde 'müzik ve sahne sanatları' programları bulunmaktadır.

Lisansüstü Eğitim Enstitülerinde müzik bilim/sanat alanında aktif eğitim sürecindeki tezsiz yüksek lisans programlarının ise Bahçeşehir Üniversitesinde 'ses teknolojileri', Haliç Üniversitesinde 'Türk musikisi', İstanbul Nişantaşı Üniversitesinde 'müzik ve sahne sanatları', İstanbul Okan Üniversitesinde 'müzik', İstanbul Teknik Üniversitesinde 2. öğretim yapısında 'müzik ABD' ve performans ASD'de 'çalgı-ses', 19 Mayıs Üniversitesinde Güzel Sanatlar Eğitimi ABD'de 'müzik eğitimi' ve Yaşar

Üniversitesinde İngilizce 'müzik ve sahne sanatları' programı şeklinde olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programları (Doktora/SY)

Üniversite Adı	Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	Doktora	Sanatta Yeterlik
Ankara Hacı Bayram Veli Ü.	-Türk Müziği ABD	+	
Anadolu Ü.	Müzik ASD -Piyano Sanat Dalı -Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Sanat Dalı -Yaylı Çalgılar Sanat Dalı Sahne Sanatları ASD -Opera Şarkıcılığı ve Rejisörlüğü Sanat Dalı		+ + + +
Bolu Abant İzzet Baysal Ü.	-Piyano Sanat Dalı	+	
Çanakkale 18 Mart Ü.	Müzik ASD		+ *
Haliç Ü.	Türk Musikisi		+
İstanbul Okan Ü.	Müzik		+
İstanbul Teknik Ü.	Müzik ABD Müzikoloji ve Müzik Teorisi ABD	+ ** +	
Maltepe Ü.	Müzik ASD		+ *
On dokuz Mayıs Ü.	-Müzik ASD -Müzikte Yorumculuk Güzel Sanatlar Eğitimi ABD -Müzik Eğitimi		+ +
Tokat Gaziosmanpaşa Ü.	Türk Müziği ABD	+	
Trabzon Ü.	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD -Müzik Eğitimi	+	

*2023-2024 eğitim öğretim yılında ilk kez öğrenci alacak programlar

** İstanbul Teknik Üniversitesi MİAM biriminde bulunan bir programdır. İlgili açıklama için tablo 10'a bakınız.

Tablo 11'de, lisansüstü eğitim enstitüsü bulunan 11 üniversite bulunduğu görülmektedir. Bu enstitülerin 6 tanesinde doktora programı bulunmaktadır. Ankara Hacı Bayram Üniversitesi'nde 'Türk müziği ABD', Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde 'müzik eğitimi ABD', İstanbul Teknik Üniversitesi'nde 'müzik ABD' ve 'müzikoloji ve müzik teorisi ABD', On dokuz Mayıs Üniversitesi güzel sanatlar eğitimi ABD'de 'müzik eğitimi', Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nde 'Türk müziği ABD' ve Trabzon Üniversitesi güzel sanatlar eğitimi ABD'de 'müzik eğitimi' açılan ana bilim/ana sanat dalları olduğu görülmektedir.

Sanatta yeterlik programı bulunan 6 üniversite ise Anadolu Üniversitesi Müzik ASD'de 'piyano sanat dalı', 'üflemeli ve vurmalı çalgılar sanat dalı' ve 'yaylı çalgılar sanat dalı', Sahne Sanatları ASD'de 'opera şarkıcılığı ve rejisörlüğü sanat dalı', Çanakkale 18 Mart Üniversitesi 'müzik ASD', Haliç Üniversitesi 'Türk musikisi', İstanbul Okan Üniversitesi 'müzik', Maltepe Üniversitesi 'Müzik ASD', On dokuz Mayıs Üniversitesi Müzik ASD 'müzikte yorumculuk' programları olarak tabloda yer almaktadır.

7. Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programlarının İncelenmesi

Tablo 12. Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü Lisansüstü Programları (Tezli YL/Doktora/SY)

Üniversite Adı	Ana Bilim / Ana Sanat Dalı	Tezli Yüksek Lisans	Ana Bilim /Ana Sanat Dalı	Doktora	Sanatta Yeterlik
Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi	Müzikoloji ABD	+	Müzikoloji ABD -Müzik Bilimleri	+	
	Müzik Teknolojileri ABD	+	Müzik Teknolojileri ABD -Müzik Bilimleri	+	
	Müzik Teorisi ABD	+	Müzik Teorisi ABD -Müzik Bilimleri	+	
	Çalgı Eğitimi ASD	+	Çalgı Eğitimi ASD -Müzikte İcra		+
	Ses Eğitimi ASD	+			
	Müzik Eğitimi ABD	+			

Tablo 12’de Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesinin müzik bilim/sanat alanındaki tüm lisansüstü programları yer almaktadır. Buna göre; yüksek lisans programlarının ‘müzikoloji ABD’, ‘müzik teknolojileri ABD’, ‘müzik teorisi ABD’, ‘çalğı eğitimi ASD’, ‘ses eğitimi ASD’ ve ‘müzik eğitimi ABD’ olarak altı farklı programla şekillendiği ve ‘müzikoloji ABD’, ‘müzik teknolojileri ABD’, ‘müzik teorisi ABD’, altında ‘müzik bilimleri’ başlıklı doktora ve ‘çalğı eğitimi ASD’ altında ise ‘müzikte icra’ programının açıldığı görülmektedir. Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi 2017 yılında kurularak araştırılan kurumlar arasında en yakın zamanda açılmış ve üniversite isminden yola çıkılarak Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü isimlendirmesiyle lisansüstü eğitim birimi bulunan tek üniversite olma özelliğini taşımaktadır.

Sonuçlar

Araştırmanın sonuçları alt problem sıralamasına göre verilmiştir.

Tüm Enstitülerin İncelenmesine Yönelik Sonuçlar

Türkiye’de 2023 yılı itibariyle devlete ait ve özel üniversitelerin toplam sayısının 208, bu kurumlar içerisinde müzik bilim/sanat alanında yüksek lisans, doktora ve/veya sanatta yeterlik programı bulunanların ise 58 tane olduğu belirlenmiştir. Bu 58 üniversitede toplam 215 lisansüstü program bulunduğu, bunların 128’inin tezli yüksek lisans, 13’ünün tezsiz yüksek lisans, 74’ünün doktora ve/veya sanatta yeterlik programı olduğu tespit edilmiştir.

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programlarına Yönelik Sonuçlar

Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde Güzel Sanatlar Eğitimi ABD Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı alanında aktif olarak tezli yüksek lisans programı bulunan 14 üniversite, tezsiz yüksek lisans programı bulunan 3 üniversite, doktora programı bulunan 11 üniversite olduğu tespit edilmiştir. Mersin Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ve Niğde Ömer Halis Demir Üniversiteleri, Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde müzik bilim/sanat alanında tezli yüksek lisans programı olup henüz doktora programını açmamış olan 3 üniversite olarak belirlenmiştir.

Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programlarına Yönelik Sonuçlar

Güzel Sanatlar Enstitüsü bünyesindeki müzik bilim/sanat alanında 9 üniversitede yüksek lisans, 6 üniversitede doktora ve/veya sanatta yeterlik programı bulunduğu belirlenmiştir. Yüksek lisans programı bulunan Ankara'da Hacettepe Üniversitesi, İstanbul'da Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi ve İzmir'de Dokuz Eylül Üniversitesi gibi büyük şehirlerdeki köklü ve konservatuvar yapılanması bulunan bazı üniversitelerde çok sayıda program seçeneği ile öğrencilere zengin bir öğrenim şansı sunulduğu tespit edilmiştir. Bu kurumlarda daha çok 'opera' ve 'çalgı' alanlarında uzmanlaşmaya yönelik açılan program sayısının fazla olduğu, Güzel Sanatlar Enstitüsü bünyesinde yüksek lisans eğitimi veren diğer üniversitelerde ise 'müzik', 'sanat ve tasarım', 'müzikoloji' ve 'müzik bilimleri' gibi daha genel başlıklara sahip programlar bulunduğu belirlenmiştir.

Doktora ve sanatta yeterlik programları bulunan toplam 6 üniversitenin beşinde doktora, üçünde sanatta yeterlik programı seçeneği bulunurken, Dokuz Eylül ve Hacettepe Üniversitelerinde farklı programlarda olmak üzere hem doktora hem de sanatta yeterlik programları seçenekleri olduğu belirlenmiştir. Doktora programlarının Akdeniz Üniversitesinde 'müzik ABD', Atatürk Üniversitesinde 'Türk müziği çalışmaları', Dokuz Eylül Üniversitesi ve Erciyes Üniversitesinde 'müzik bilimleri ABD' ve Hacettepe Üniversitesinde 'geleneksel Türk müzikleri' ve 'müzik teorileri' başlıkları altında yürümekte olduğu tespit edilmiştir. Sanatta yeterlik programlarının ise 'Dokuz Eylül Üniversitesinde 'müzik ASD', Hacettepe Üniversitesinde 'gitar', 'kompozisyon', 'opera', 'piyano ve arp', 'yaylı çalgılar' ve 'üflelemeli ve vurmali çalgılar' ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi müzik ASD'de 'piyano', 'üfleme ve vurmali çalgılar', 'yaylı çalgılar', 'kompozisyon ve orkestra şefliği', sahne sanatları ABD'de 'opera' alanlarında eğitim yürütmekte olduğu belirlenmiştir.

Güzel Sanatlar Enstitüsü bünyesinde müzik bilim/sanat alanında toplamda 18 doktora ya da sanatta yeterlik müzik bilim/sanat alanı programının 7 tanesinin farklı çalgı alanlarında, 2 tanesinin opera ve 2'şer tane olmak üzere diğerlerinin de kompozisyon ve orkestra şefliği, müzik bilimleri, Türk müziği alanı ve müzik genel başlıklı olduğu, 1 tanesinin de müzik teorileri başlığıyla açılmış olduğu görülmüştür.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programlarına Yönelik Sonuçlar

Sosyal Bilimler Enstitüleri bünyesinde müzik bilim/sanat alanında biri Başkent Üniversitesi, diğeri Necmettin Erbakan Üniversitesinde ikinci öğretim şeklinde olmak üzere 2 tane tezsiz yüksek lisans ve 31 farklı üniversitede tezli yüksek lisans programı bulunduğu tespit edilmiştir. Tezli yüksek lisans programlarının çeşitlilik gösterdiği ve bu programlar adsal olarak incelendiğinde; "Türk Müziği" adlı programın 9 farklı üniversitede en fazla sayıda açılan program olduğu, 7 üniversitede "müzik", 6 üniversitede "müzik eğitimi/müzik öğretmenliği", 3 üniversitede "performans" adlı

programların ülke genelinde sosyal bilimler enstitüsü bünyesinde sıklıkla verilen müzik alanı programları olduğu belirlenmiştir. Bu programlar dışında ‘müzik yorumculuğu’, ‘şan’, ‘Türk din musikisi’, ‘kompozisyon’, ‘yaylı çalgılar’, ‘piyano’, ‘Türk müziği teorisi ve etnomüzikoloji’, ‘üfleme ve vurma çalgılar’, ‘Türk dünyası müzikleri’, ‘müzik bilimleri’, ‘müzikoloji’, ‘sahne sanatları’ ve ‘Türk sanat müziği’ başlıkları altında eğitim vermekte olan tezli yüksek lisans programları da bulunduğu tespit edilmiştir.

Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde iki farklı üniversitede açılmış olan ‘Türk din musikisi’ programının Ankara Üniversitesinde İlahiyat Fakültesine ait bir bölüm olan İslam Tarihi ve Sanatları ABD tarafından, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesinde ise Türk Musikisi Devlet Konservatuarı altındaki Türk din musikisi ABD tarafından açılması dikkat çekici bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Eğitim bilimleri alanının bir alt branşı olan müzik eğitimi/müzik öğretmenliğine ilişkin programların hem kapsamı itibarıyla hem de tutarlılık oluşturması açısından Eğitim Bilimleri Enstitüsü altında açıldığı çalışma içerisinde bulgular bölümünde Tablo 3 ve Tablo 4’te görülmekle birlikte, Aydın Adnan Menderes, Balıkesir, Harran, Kastamonu, Nevşehir Hacıbektaş ve Trakya Üniversiteleri olmak üzere altı üniversitede bu programların Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yer alması dikkat çekici bir sonuç olarak düşünülmektedir.

Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesindeki müzik bilim/sanat alanı doktora ve sanatta yeterlik programlarına bakıldığında 11 üniversitede doktora, 4 üniversitede sanatta yeterlik programları bulunduğu görülmüştür. Doktora ve sanatta yeterlik programlarının oranı en fazladan aza doğru sıralandığında ‘Türk müziği’, ‘müzik’, ‘müzikoloji’, ‘yaylı çalgılar’, ‘piyano’, ‘sahne sanatları’ ve ‘Türk din musikisi’, ‘üfleme ve vurma çalgılar’, ‘performans’ ve ‘müzik eğitimi bilim dalı’ programları olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesindeki yüksek lisans programlarında olduğu gibi doktora/sanatta yeterlik düzeyi eğitiminde de ‘Türk din musikisi’ programı Ankara Üniversitesinde İslam Tarihi ve Sanatları ABD’de açılmışken, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesinde Türk Musikisi Devlet Konservatuarı akademisyenlerince yürütülen bir program olma niteliğindedir. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsündeki ‘müzik eğitimi bilim dalı’ programı da bu enstitüdeki eğitim bilim alanına ilişkin tek doktora programı olarak tespit edilmiştir.

Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programlarına Yönelik Sonuçlar

Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde müzik bilim/sanat alanında lisansüstü eğitim veren tek üniversitenin Bilkent Üniversitesi olduğu ve ‘müzik performansı ve yorumlama’, ‘şeflik’ ve ‘kompozisyon’ başlıklı programlar altında tezli yüksek lisans ve sanatta yeterlik programları bulunduğu belirlenmiştir. Bilkent Üniversitesindeki Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde müzik bilim/sanat alanındaki yapılanmanın ülke genelinde tek olma durumu da alandaki standartlaşmaya uygun olmaması yönüyle dikkat çekici görülmektedir.

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programlarına Yönelik Sonuçlar

Lisansüstü eğitim enstitüsü bünyesinde müzik bilim/sanat alanında tezli yüksek lisans eğitimi veren 16 üniversite, tezsiz yüksek lisans eğitimi veren 7 üniversite olduğu belirlenmiştir. Bu üniversitelerde ‘Türk müziği’, ‘müzik eğitimi’, ‘müzikoloji’, ‘müzik’,

'müzik ve sahne sanatları', 'müzikte yorumculuk', 'ses teknolojileri', 'müzik teorisi ve kompozisyon', 'çalgı-ses' ve 'kültür ve sanat yönetimi' gibi oldukça çeşitli başlıklarda yüksek lisans programları bulunmaktadır. Aynı enstitüdeki doktora ve sanatta yeterlik eğitimlerinde ise 6 üniversitede doktora ve 6 üniversitede sanatta yeterlik programı bulunduğu tespit edilmiştir. Özellikle 'müzik', 'müzik eğitimi' ve 'Türk müziği' başlıklı programların sayısal olarak ön plana çıktığı söylenebilir.

Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Bilim/Sanat Alanı Lisansüstü Programlarına Yönelik Sonuçlar

Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü bünyesinde altı farklı yüksek lisans, bir doktora ve bir sanatta yeterlik programı olduğu tespit edilmiştir. Bu programlar müziğin daha kuramsal alanları olan 'müzikoloji', 'müzik teorisi', 'müzik bilimlerinin yanı sıra uygulamalı alanlar olan 'müzik teknolojileri', 'çalgı eğitimi', 'ses eğitimi', 'müzik eğitimi', 'müzikte icra' gibi programları da kapsamakta ve çeşitlilik içermektedir.

Tartışma

Çalışmanın literatür taraması aşamasında ana problem olan Türkiye'deki müzik bilim/sanat alanında lisansüstü eğitim veren enstitülerin durumuna ilişkin bir araştırma bulunmadığı tespit edilmiştir. Lisansüstü eğitime ve müzik bilim/sanat alanında lisansüstü eğitime ilişkin çalışmalar incelenmiş, araştırma kapsamıyla ilişkilendirilebilecek olanlarına aşağıda tartışma metni içerisinde yer verilmiştir.

Sağır (2005b, s. 201) 2000'li yıllarda müzik alanında lisansüstü çalışmaları incelediği çalışmasında, ilk olarak 1982 yılında Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü'nde başlayan yüksek lisans programının 2000'li yıllarda 6 Sosyal Bilimler Enstitüsü, 4 Eğitim Bilimleri Enstitüsü olmak üzere toplam 10 üniversitede, doktora programının ise 1 Sosyal Bilimler Enstitüsü, 3 Eğitim Bilimleri Enstitüsü olmak üzere toplamda 4 üniversitede yürütülmekte olduğunu belirtmektedir. Uçan (2005, s. 347) çalışmasında, müzik alanında lisansüstü eğitimin son 50 yılda şekillenmeye başladığını ve halen gelişimine devam etmekte olduğunu vurgulamaktadır. Uçan'a göre müzik alanı 1982'de, müzik yüksek kurumlarının üniversite kapsamına alınmasıyla yayın yapabilen, lisans, yüksek lisans, doktora ve ona eşdeğer sanatta yeterlik programlarının açıldığı akademik alan haline gelmiştir. 1982 yılından itibaren enstitü bünyesinde şekillenmeye başlayan lisansüstü eğitim sürecinin 2023 yılına gelindiğinde müzik bilim/sanat alanı adına 58 üniversitede toplam 215 lisansüstü programa ulaşmış olması değerli görülmektedir. Bununla birlikte yüksek lisans düzeyinde 141, doktora/sanatta yeterlik düzeyinde 74 program bulunması, lisansüstü eğitimde uzmanlık düzeyinden ileri seviyede özel bir alanda derinleşme eğitimi anlamına gelen doktora/sanatta yeterlik aşamasında hala alınması gereken bir yol olduğunu düşündürmektedir.

Eskioğlu (2007, s. 462-464) Türkiye ile Kanada, Norveç, ABD, Avustralya ve Avusturya Yükseköğretim Sistemleri Lisansüstü Müzik Eğitimi Programlarını karşılaştırdığı çalışmasında, Türkiye'deki lisansüstü müzik eğitim programlarının bağlı olduğu fakültenin bölümü ve bölümlerin ana bilim dalı olarak yer aldığını, diğer ülkelerde ise lisansüstü müzik programlarının bağımsız olarak yapılandığı "Müzik Akademisi", "Müzik Fakültesi", "Müzik ve Müzik Eğitimi Okulu" ve "Müzik Üniversitesi çatısı altında Müzik Eğitimi Bilimi Enstitüsü" olarak yer aldığı sonucuna ulaşmıştır. Çalışmada ulaşılan veriler de bu sonucu destekler niteliktedir. Lisansüstü programlara ilişkin verilerin toplanması aşamasında çoğunlukla üniversitelerin enstitü birimlerinin internet sayfaları üzerinden bilgiye ulaşılma ile birlikte, bazı üniversitelerin lisansüstü eğitim bilgilerine fakültenin müzik bölümü ya da yüksekokul niteliğinde olan

konservatuvar birimi sayfasında yer verdiği görülmüştür. Karaman ve Bakırcı (2010, s. 106) çalışmalarında enstitülerin alt yapı, ödenek yokluğu gibi sorunlar içerisinde boğulurken, bağımsız araştırma yapan bir birimden daha çok öğrenci işlerini takip eden, sekreteryaya gibi algılandıklarını belirtmektedir. Eskiöğlü (2007, s. 462-464)'da çalışmasında, lisansüstü eğitimde kurumsallaşmanın çok yavaş işlediğini bugün bile tam olarak sağlamadığını belirtmektedir. Araştırma verilerine ulaşma aşamasında kuruluş tarihi açısından daha köklü kurumların internet sayfalarında kapsamlı, açıklayıcı bilgilere yer verilmişken, daha yakın tarihli bazı üniversitelerde çok daha az bilgi bulunduğu, az sayıda da olsa bazı üniversitelerin internet sayfalarındaki bilgilerin güncel olmadığı, açık görünen bazı ana bilim/ana sanat dallarının öğrenci alımını durdurmuş olduğu belirlenmiştir. Araştırma sürecinde edinilen bu bilgiler Eskiöğlü'nun sonuçlarını destekler nitelikte değerlendirilmekte ve lisansüstü eğitimde kurumsallaşma son derece önemli görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre Türkiye'de müzik bilim/sanat alanında lisansüstü eğitim 6 farklı enstitü bünyesinde verilmektedir. Bu enstitüler arasında Eğitim Bilimleri Enstitüsü altında müzik bilim/sanat alanında açılan yüksek lisans ve doktora programları standart şekilde adlandırılmış 'Güzel Sanatlar Eğitimi ABD müzik öğretmenliği bilim dalı' programıdır. Benzer şekilde Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü de zaten ismi itibarıyla bir düzen içerisinde müzik alanının pek çok alt ana bilim/ana sanat dalında program açabilecek nitelikte bir enstitü yapılanmasıdır. Söz konusu iki enstitü dışındaki dört enstitüde (Güzel Sanatlar, Sosyal Bilimler, Ekonomi ve Sosyal Bilimler, Lisansüstü Eğitim) yer alan müzik bilim/sanat alanı lisansüstü programları enstitüler içerisinde standartlaşmamış ve rastgele bir düzende açılmış izlenimi yaratmaktadır. Güzel Sanatlar, Sosyal Bilimler ve Lisansüstü Eğitim Enstitülerinde farklı başlıklarda hem ana sanat hem de ana bilim dalı programları yer almakta, kimi zaman opera programı bir üniversitede Sahne Sanatları ABD'de, diğer üniversitede Sahne Sanatları ASD'de açılabilir. Benzer şekilde müzik ASD, müzik ABD, müzikoloji ASD, müzikoloji ABD, performans ABD, performans ASD gibi benzer programların farklı enstitülerde farklı adlandırılma ile açılmış olması program isimlerinde yapılanmadaki tutarsızlıkları göz önüne sermektedir.

Eğitimde program, düzen, ortak işleyiş ve verimliliğin sağlanması açısından önem taşımaktadır. Günümüzde bilimsel faaliyet kalitesinin artması, Avrupa'da olduğu gibi lisansüstü eğitimin standartlaşması, uluslararasılaşma ve akreditasyon lisans eğitim programlarının olduğu kadar lisansüstü programlarında da dikkat edilmesi gerekli olan bir durumdur. Arıcı (1997, s. 60) çalışmasında, lisansüstü eğitimde yerleşik akademik standartların olmadığını vurgulamaktadır.

Eskiöğlü (2007, s. 462-464)'da çalışmasında, lisans ve lisansüstü düzeyde yükseköğretim kurumlarının ulusal-uluslararası denklik ve öğrenci değişimindeki çalışmaların bir an önce hızlanması ve ülke geneline yayılmasının önemini vurgulamakta ve eğitimdeki değişim ve gelişimin hızı düşünüldüğünde öncelikle ulusal denkliği ve kurumların uyarlanması kalitenin yükselmesi açısından önemli bulmaktadır. Uluslararası düzeyde bir denkliğin ancak ulusal düzeyde kalitenin artmasıyla söz konusu olabileceğini belirtmektedir. Bu konuyla ilgili olarak Türkiye'de "Türkiye Yükseköğretim Yeterlikler Çerçevesi (TYYÇ)" sistemi içerisinde, yüksek öğretim sistemimizin dış ülkelere tanınmasını, anlaşılmasını, uyumunu (akreditasyon) sağlayacak pek çok planlamalar yapılmakta, programlar açılmaktadır. AB ülkelerine akreditasyon, ENQA (The European Association for Quality Assurance in Higher Education), yükseköğretim kurumlarından programlarıyla ilgili olarak niteliğin garanti edilmesi ve standartların belirlenmesi, ülkemizin 2001 yılında dahil olduğu Bologna Süreci, yükseköğretim

sisteminde şeffaflık, tanınma ve hareketliliği arttırmak amacıyla bir düzenin oluşturulmasını hedeflemektedir (YÖK³).

Uçan (2005, s. 350-351) çalışmasında, Türkiye'de ilk örneği Mızıka-i Hümayunda görülen müzik eğitimi alanındaki yapılanma çalışmalarının 2000'li yıllarda artık "Müzik Üniversiteleri" modelinin ülke genelinde uygulanmasının önemini belirtmektedir. Nacakcı vd. (2020, s. 379) yurt dışı ülkelerdeki uygulamaları da örneklediği müzik eğitimi lisansüstü derslerine bir model önerisi sunduğu çalışmasında, müzik eğitimi lisansüstü programlarının yeniden yapılanmasını elzem bir durum olarak nitelendirmektedir. Bu karmaşık yapılanmanın müzik bilim/sanat alanında eğitim veren üniversitelerde düzenlenmesi, farklı yapılanmalarla adsal olarak bir birliğin sağlanması ve ülke geneline uygulanması eğitimde kalite, fırsat eşitliği, verimlilik, düzen, akreditasyon vb. pek çok alanda gelişime katkı sağlaması açısından önerilmektedir.

Araştırma sonuçları ile 'sanat ve tasarım', 'kültür ve sanat yönetimi ABD' şeklinde adlandırılmış, şu anda birkaç tane bulunan yüksek lisans programlarının sadece müzik alanında uzmanlaşmaya özgü olmayıp sinema, tiyatro, sanat tarihi, gastronomi vb. farklı alanların birleşimiyle bir program içeriği oluşturduğu görülmektedir ki lisansüstü eğitimin spesifik bir alanda uzmanlaşmaya yönelik bir eğitim süreci olması nedeniyle bu programların amaçlarının ve yararlılığının değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Özevin vd. (2021, s. 523-524) çalışmalarında, değişen, gelişen ihtiyaçlar doğrultusunda lisansüstü programların yenilenmesinin gerekliliğini, akademik çalışmaların donanımlı yapılabilmesi için müzik eğitiminde bilimsel araştırma yapma ve alanında uzman öğretim üyelerinin dersleri yürütmesinin önemini, lisansüstü öğrencilerle proje üretme, bilimsel yayın yapma, tez yazma, bilimsel toplantılara katılma ve toplantılar düzenlemenin bir ihtiyaç olduğunu belirterek müzik eğitiminde lisansüstü eğitimin niteliğinin artırılmasının önemini vurgulamaktadırlar.

Türkiye'deki üniversitelerin bir kısmında, 18. 05. 2018 tarihli ve 30425 sayılı resmî gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 7141 numaralı yükseköğretim kanunu ve bazı kanun ve kanun hükmündeki kararnamelerde değişiklik yapılmasına dair kanunun 8. maddesi gereğince, Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Eğitim Bilimleri, Güzel Sanatlar Enstitüleri gibi farklı alanlara göre yapılanmış olan enstitüler, üniversite rektörlüklerine bağlı olacak şekilde ve tek isim altında birleştirilerek Lisansüstü Eğitim Enstitüsü adıyla eğitim vermeye başlamışlardır (Resmî Gazete⁴). 2017-2018 eğitim öğretim yılı dönem sonundan geçerli olmak üzere uygulanmaya başlanan ve devamında zamanla ülkedeki birçok üniversitenin YÖK onayıyla birlikte farklı enstitüler altındaki programlarını birleştirerek 'Lisansüstü Eğitim Enstitüsü' ismi altında lisansüstü eğitim süreçlerine devam ettiği bilinmektedir. Bu durum 2018 yılı sonrasında itibaren kimi üniversitelerde Lisansüstü Eğitim Enstitüsü isimlendirmesiyle tek bir enstitü çatısında farklı alanların programlarının bulunmasına, kimi üniversitelerde ise söz konusu kanun öncesinde olduğu gibi farklı enstitü adlandırmaları ve alanların birbirinden bağımsızlığı ile devam ediyor olması gibi çift görünümlü bir duruma yol açmıştır. Bunun da elbette üzerinde düşünülmesi gereken ve yine standartlardan uzak kalmaya yol açan bir durum olduğu söylenebilir.

Araştırma sonucunda, 2023 yılı itibariyle Türkiye'de müzik bilim/sanat alanında lisansüstü eğitim sürecinde kurumsal yapılanmanın daha sistemli bir düzene geçerek ilerlemesi ve enstitüler altında açılan programların konumları ile ilgili düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu söylenebilir. Eskioglu (2007, s. 462-464)'da çalışmasında Kanada,

³ <http://tyyc.yok.gov.tr/> [Erişim tarihi 25.04.2023].

⁴ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/05/20180518.pdf> [Erişim tarihi 28.06.2023].

Norveç, ABD, Avustralya ve Avusturya ülkeleri müzik eğitimi yükseköğretim sistemlerinde olduğu gibi Türkiye’de de müzik eğitimi veren birimlerin bağımsız bir çatı altında toplanmasının etkili öğretim ve araştırma ortamları sağlayacağını vurgulamaktadır. Özellikle bu doğrultuda Eskiöğlü’nün araştırmasından 10 yıl sonra, 2017 yılında Türkiye’de ilk kez Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi ismiyle kurularak, ülkenin ilk müzik üniversitesi örneği olan yapılanmanın farklı şehirlerde de oluşturulmasının, müzik eğitiminin niteliğinin artması ve Avrupa ülkelerindeki sistemler ile uyum sürecinin ilerlemesi adına önemli olduğu düşünülmektedir.

Kaynakça

- Alyörük, G. (2016). Türkiye’de Gitar Alanında Yapılan Lisansüstü Tezler: Bir Bibliyografya Çalışması. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (35), 55-79.
- Arıca, E. (2017). Türkiye’de Keman Pedagojisi Alanında Hazırlanan Lisansüstü Tezler Üzerine Bir İnceleme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 327-342.
- Arıcı, H. (1997). Sosyal Bilimler Alanında Bilim Adamı Yetiştirme Lisansüstü Eğitim, Bilim Adamı Yetiştirme-Lisansüstü Eğitim. *Ankara: TÜBA Yayını, Bilimsel Toplantılar Serisi*, No 7, 53-64.
- Artut, K. (2001). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ataman, Ö. G. (2009). Ülkemizde Flüt ve Flüt Eğitimi Alanlarında Yapılan Lisansüstü Tezler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 341-352.
- Bilen, S. (2005). Lisansüstü Müzik Öğretmenliği Programlarının Karşılaştırılması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (17), 257-263.
- Bilen, S.; Uçal Canakay, E.; Ekici, T. (2005). Türkiye’de Müzik Öğretmenliği Lisansüstü Programları Tezlerinin Bilimsel Kriterlere Uygunluk, Özgünlük ve Alana Katkısı Yönlerinden İncelenmesi. II. *Lisansüstü Eğitim Sempozyumu*, 147-160. İstanbul, Turkey.
- Birol, B. (2002). Toplumsal Yapılanmayla Kültürel ve Müziksel Gelişim Arasındaki İlişki. 21. YY. *Başında Türkiye’de Müzik Sempozyumu Bildiri Metni*, Ankara 2002, Ankara: Sevdâ Cenap And Vakfı Yayınları, 419-423.
- Bozan, M. (2012). Lisansüstü Eğitimde Nitelik Arayışları. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 4 (2), 177-187.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün E. A., Karadeniz, Ş., Demirel F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, A. A., Can, K., Bağcı, H. (2009). Lisansüstü Müzik Eğitimi Programlarıyla ve Gerçekleştirilen Araştırmalarla İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri. I. *Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi*, 1-3 Mayıs, Çanakkale.
- Çakar, Ö. (1997). “Fen Bilimleri Alanında Bilim Adamı Yetiştirme-Lisansüstü Eğitim” Bilim Adamı Yetiştirme-Lisansüstü Eğitim. Ankara: TÜBA Yayını.
- Çeşit, C. (2015). Türkiye’de Viyola Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 38, 445- 462.
- Delikara, A. (2019). Türkiye’de Müzik Teknolojileri Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezler. *Ekev Akademi Dergisi*, (79), 1-16.

- Demirbatır, E. (2001). Yaylı Çalgılar Yüksek Lisans, Doktora ve Sanatta Yeterlik Tez Bibliyografyası. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 143-150.
- Ece, A. S. (2007). Çoksesli Türk Müziği Bestecileri ile İlgili Lisansüstü Tez ve Yayınlar Antolojisi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 148-164.
- Ece, A.S. ve Çeşit, C. (2011). Türkiye'de Lisansüstü Düzeyde Yapılan Disiplinler Arası Müzik Araştırmaları ve Sonuçları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (17), 599-617.
- Eskioğlu, I. (2007). *Türkiye ile Kanada, Norveç, ABD, Avustralya ve Avusturya Yükseköğretim Sistemleri İçinde Lisansüstü Müzik Eğitimi Programlarının Karşılaştırılması*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Eskioğlu, I. (2010). YÖK'ün Lisansüstü Program Açma Ölçütleri Hakkında Analitik Tartışmalar ve Müzik Eğitimi Alanı Örneği. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*. 987-999.
- Erbay, M., (1997). *Plastik Sanatlar Eğitiminin Gelişimi*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yay.
- Erdem, A. R. (2012). Bilim İnsanı Yetiştirmede Araştırma Eğitimi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), 166-175.
- Gök, T. ve Sılay, İ. (2005), Lisansüstü Eğitime Yüksek Lisans ve Doktora Koşullarının İrdelenmesi Üzerine Bir Çalışma Lisansüstü Eğitim. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı: 1, 137-140.
- Güçlü, O., Mustul, Ö., Kaleli, S. Y. (2021). Müzik Eğitiminde Bireysel Çalgılara Yönelik Yapılmış Olan Lisansüstü Çalışmaların Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi: Bir İçerik Analizi Çalışması. *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 12(45), 809-826.
- Güler, E. ve Toptaş, B. (2022). Türkiye'de Bağlama ile İlgili Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi. *Erciyes Akademi*, 36 (4), 1693-1710.
- Günay, D. (2018). Türkiye'de Lisansüstü Eğitim ve Lisansüstü Eğitime Felsefi Bir Bakış. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 71-88.
- Gündüzalp, S. (2018). Eğitimin Temel Kavramları, Amaç ve İşlevleri. İçinde. Ed. Mukadder Boydak Özcan, Tuncay Yavuz Özdemir. *Eğitim Bilimlerine Giriş*. Ankara: Asos.
- Gürüz, K. (2001). Dünyada ve Türkiye'de Yükseköğretim Tarihçe ve Bugünkü Sevk Ve İdare Sistemleri. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Jibeen, T. ve Khan, M. A. (2015). Internationalization Of Higher Education: Potential Benefits And Costs. *International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE)*, 4(4), 196-199.
- Karadağ, N. (2018). Yükseköğretim Konusunda Yapılmış Çalışmaların Lisansüstü Tezlere Dayalı Analizi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (29), 512-535.
- Karaman, S. ve Bakırcı, F. (2010). Türkiye'de Lisansüstü Eğitim: Sorunlar Çözüm Önerileri. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 94-11
- Karakütük, K., Aydın, A., Abalı, G., Yıldım, S. (2008). Lisansüstü Öğretimin Sorunları Konusunda Ankara'daki Üniversitelerin Lisansüstü Enstitü Yöneticilerinin Görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 33(147), 42-53.

- Karkın, A. M. (2013). Müzik Bilimleri Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(2), 143-149.
- Kasap Tecimer, B. (2006). Geleceğin Müzik Öğretim Elemanlarının Yetiştirilmesi Üzerine Bir Model Program. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*, 26-28 Nisan, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Denizli, 5-18.
- Kaya, O. Ç. (2018). *Türkiye’de Müzik Öğretim Yöntemleri Konusunda Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.
- Kılıç, I. (2010). Müzik Eğitimi Alanındaki Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. 9. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 15-17 Aralık 2010, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 478-489.
- Kösreli, S. (2020). Türkiye’de Ses Eğitimi Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezlere Yönelik Bir İnceleme. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(5), 3651-3668.
- Kulay, G. ve Özdek, A. (2018) Türk Halk Müziği Nefesli Çalgılarıyla İlgili Lisansüstü Tezler Üzerine Bir İçerik Analizi Çalışması. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Çalışmaları*. 294-306.
- Kurtaslan, Z. (2018). Türkiye’de Yaylı Çalgılarda Yay Teknikleri Üzerine Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmalarının İncelenmesi. *Fine Arts*, 13(4), 57-70.
- Nacacı, Z., Dalkıran E., Sağer, T. (2020). Akademisyen Görüşleri Doğrultusunda Sınıflandırılan Müzik Eğitimi Lisansüstü Derslerine Yönelik Bütünleşik Bir Yapı Modeli Örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 56, 362-384.
- Orhan, Ş. B. ve Tunca, B. E. (2014). Türkiye’de Oda Müziği Alanında Yapılmış Yüksek Lisans, Doktora ve Sanatta Yeterlik Tezleri. *Folklor/Edebiyat*, 20 (80), 207-219.
- Orhan, Y. Ş. (2012). Türkiye’de Viyolonsel Alanında Yapılmış Yüksek Lisans, Doktora ve Sanatta Yeterlik Tezleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20 (2), 701-716.
- Ömür. O. ve Gültek, B. (2011). Türkiye’de 2000-2010 Yılları Arasında Piyano Üzerine Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Analizi. *E-Journal Of New World Sciences Academy*. 6 (4), 463-471.
- Özen, F. ve Altunbay, M. (2021). Öğrencilerin Lisansüstü Eğitimden Beklentileri ile Ders ve Danışman Seçme Süreçlerini Etkileyen Etmenler: Bir Şehir Üniversitesi Örneği. *Yükseköğretim Dergisi*, 11(1), 97-110.
- Özevin B., Canakay Uçal, E., Beylik, Ç. (2021). Müzik Öğretmenliği ve Lisansüstü Eğitim: Dokuz Eylül Üniversitesi Örneği. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 11(3), 516-526.
- Özmenteş, G. ve Özmenteş, S. (2005). Buca Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencilerinin Lisansüstü Eğitimden Beklentileri ve Yüksek Lisans Programı ile İlgili Görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (17), 247-255.
- Öztutgan, Z. (2016). Türkiye’de Gitar Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Analizi ve Değerlendirilmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (1), 684-708.
- Öztürk, F. G. ve Dinç, H. (2016). Lisansüstü Eğitim Alan Müzik Öğretmenlerinin Eğitimleri Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 5 (21), 505-520.
- Sağer, T. (2005a). Müzik Öğretmenliği Bilim Dallarında Çalışılan Lisansüstü Tezlerin Enstitü Farklılıkları Açısından Değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı 1(17), 243-245.

- Sağır, T. (2005b). Müzik Eğitimi Bilim Dallarındaki Lisansüstü Çalışmalar Genel Bir Bakış. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (17), 201-204.
- San, İ. (2019). Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Kurulurken. *Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, 2019, 1(1), 1-8.
- Sonsel, B. Ö. (2018). Türkiye'de Viyola Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (47), 340-359.
- Tebiş, C. ve Okay, H. H. (2013). Türkiye'de Müzik Sanatı ve Eğitiminde Keman ve Viyola Konulu Lisansüstü Tezlerin Konu ve Yöntem Olarak İncelenmesi. *International Journal Of New Trends In Arts, Sports & Science Education*, 2 (2), 11-20.
- Tepeli, H. ve Yüksel, G. (2018). Türkiye'de Flüt Alanı ile İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlere İlişkin Bir İçerik Analizi Çalışması. S. Sevinç, A. Beyoğlu, A. Döl, K. Özalp (Ed). III. Uluslararası Akademik Araştırmalar Kongresi (İNES) *Güzel Sanatlar Araştırmaları Bildiriler Kitabı*. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları. 53-61.
- Toptaş, B. (2013a). Uluslararası Sanat Müziği Bestecileri Üzerine Yapılan Lisansüstü Çalışmalar. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (31), 74-89.
- Toptaş, B. (2013b). Türkiye'de Piyano Üzerine Yapılmış Lisansüstü Çalışmalar. *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 6 (3), 715-728.
- Tuzcu, G. (2003). Lisansüstü Öğretim İçin Yurtdışına Öğrenci Göndermenin Planlanması. *Milli Eğitim Dergisi*, (160), 1 (3), 161-169.
- Uçan, A. (2005). *Türk Müzik Kültürü*. Ankara: Evrensel Müzikevi.
- Varış, F. (1972). *Lisansüstü Öğretimde Eğilimler, 2. Bilim Kongresinde Bilim Adamı Yetiştirme ve Fen Öğretimi Sektörüne Sunulan Bazı Tebliğler*. Ankara: TÜBİTAK Bilim Adamı Yetiştirme Grubu Yayınları.
- Varış, Y. A. (2012). Türkiye'de Viyola Üzerine Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Analizi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5 (8), 1247-1260.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (7. Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, F. ve Türkmen, U. (2019). Solfej Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Betimlenmesi. *Social Sciences*, 14(5), 2793-2804.
- Zeren, G. (2006). Bilgi Çağı ve Küreselleşme Sürecinde Sanat Eğitimcisi Kimliği Sorunsalı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14 (2), 637-646.

Çevrimiçi Kaynaklar

MİAM. <https://www.miam.itu.edu.tr/tarihce-2/> [Erişim tarihi: 10.09.2023].

T.C. Resmî Gazete. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/05/20180518.pdf> [Erişim tarihi 28.06.2023].

YÖK. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2547.pdf> [Erişim Tarihi: 23.03.2023].

YÖK. <https://www.yok.gov.tr/universiteler/universitelerimiz> [Erişim Tarihi: 22.03.2023].

YÖK. <http://tyyc.yok.gov.tr/> [Erişim tarihi 25.04.2023].